

Opinnäytetyö

Opiskelijavastaavana

leikkaus- ja anestesiaosastolla

Opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan

sekä tuki- ja koulutustarpeistaan

**Tuuli Hongisto
Pedro López-Lehto**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Sosiaali- ja terveysala

Tekijä(t) HONGISTO, Tuuli LÓPEZ-LEHTO, Pedro	Julkaisun laji Opinnäytetyö			
	Sivumäärä 46	Julkaisun kieli Suomi		
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka			
Työn nimi OPISKELIJAVASTAAVANA LEIKKAUS- JA ANESTESIAOSASTOLLA Opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan sekä tuki- ja koulutustarpeistaan				
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma				
Työn ohjaaja(t) PALOVAARA, Marjo & PERTTUNEN, Jaana				
Toimeksiantaja(t)				
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tarkoitus oli kuvata leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavien työtä heidän kokemustensa perusteella sekä kartoittaa opiskelijavastaavien kokemuksia tuki- ja koulutustarpeistaan. Tutkimuksen tavoitteena oli selkeyttää ja yhtenäistää leikkaus- ja anestesiaosastolla toimivien opiskelijavastaavien työnkuvaa. Lisäksi kartoittamalla opiskelijavastaavien työhön liittyviä tuki- ja koulutustarpeita oli tavoitteena saada tietoa, jota työyksikkö ja oppilaitos voivat hyödyntää tukea ja koulutusta suunniteltaessa.</p> <p>Tutkimus oli laadullinen ja toteutettiin Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosastolla. Tutkimusaineisto (n=6) kerättiin kyselylomakkeella. Aineisto analysoitiin laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysillä.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella opiskelijavastaavat kokivat työnsä mielekkäänä, haasteellisenä ja mukavana lisänä muihin työtehtäviin. Opiskelijavastaavat kertoivat tehtäväkseen harjoittelun puitteiden luomisen muun muassa hoitamalla harjoitteluun liittyviä käytännönjärjestelyjä, toimimalla yhteyshenkilönä työyksikön ja oppilaitoksen välillä, laatimalla ja päivittämällä erilaisia ohjeita sekä tukemalla opiskelijoita ja ohjaajia harjoitteluun liittyvissä asioissa. Opiskelijavastaavat kokivat saavansa tukea pääasiassa toisilta opiskelijavastaavilta. Lisää tukea kaivattiin etenkin johdolta ja työkavereilta. Opiskelijavastaavat kertoivat saamansa koulutuksen vähäiseksi. Opiskelijavastaavat toivoivat lisää koulutusta erilaisista harjoitteluun ja ohjaukseen liittyvistä aiheista.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että opiskelijavastaavilla on merkittävä rooli harjoitteluprosessissa. Lisäksi voidaan todeta, että lisääjän avulla turvattaisiin opiskelijavastaavien välinen vertaistuki, jota pidettiin tärkeänä tukimuotona. Lisä tuki johdolta ja kollegoilta lisäisi tunnetta, että koko osasto on opiskelijaohjauksessa mukana. Tutkimustuloksista ilmeni myös opiskelijavastaavien tarve ja halu koulutukseen. Koulutuksella turvattaisiin myös osaston opiskelijaohjauksen laatu.</p>				
Avainsanat (asiasanat) ohjattu harjoittelu, opiskelijaohjaaja, opiskelijavastaava, perioperatiivinen hoitotyö, sairaanhoitajakoulutus				
Muut tiedot				

Author(s) HONGISTO, Tuuli LÓPEZ-LEHTO, Pedro	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 46	Language Finnish
	Confidential Until _____	
Title Working as a student coordinator at the operation ward Coordinators' experiences about their work and needs for support and updating education		
Degree Programme Degree programme in nursing		
Tutor(s) PALOVAARA, Marjo & PERTTUNEN, Jaana		
Assigned by		
Abstract <p>The aim of this study was to describe operation ward's student coordinators' experiences about their work and needs for support and updating education. The aim of this study was also to clarify and standardise the work description of the student coordinators. Finding out the coordinators' needs for support and updating education helps the hospital and polytechnics to plan support and education.</p> <p>The study was qualitative and was done at the operation ward of the central hospital of Central Finland. The research material (n=6) was gathered up with a questionnaire. The research material was analysed with the help of qualitative content-analysis.</p> <p>Based on the research findings it can be said that the student coordinators consider their work as meaningful, challenging and a pleasant addition to their other work tasks. The student coordinators described resource planning as their work which means taking care of practical everyday issues, working as a contact person between school and hospital, and making and updating instructions. They told also that their work was to give their support to the students and clinical tutors regarding practical training issues in the operation ward. The student coordinators felt that they got support mainly from other student coordinators. Extra support was wished from the management and co-workers. The student coordinators told that they have had very little updating education. They wished more education from issues regarding practical training and clinical tutoring.</p> <p>As a conclusion it can be said that student coordinators have a significant part in the process of practical training. Providing more time to the student coordinators, they could use more fellow-support as a support method. Extra support from the management and co-workers would give a feeling that student tutoring is a matter of all working community. The research findings show also that the student coordinators have the will and need to updating education. The extra education would ensure the quality of practical training.</p>		
Keywords practical training, clinical tutor, student coordinator, perioperative nursing, degree programme in nursing		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 Johdanto	3
2 Ohjattu harjoittelu sairaanhoitajakoulutuksessa.....	4
2.1 Ohjatun harjoittelun yleiset perusteet.....	4
2.2 Ohjattua harjoittelua säätelevät sopimukset	6
2.3 Perioperatiivisen hoitotyön opinnot Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.....	7
3 Opiskelijaohjaus ohjatussa harjoittelussa	8
3.1 Opiskelijaohjauksen yleiset periaatteet.....	8
3.2 Ohjauksen sisältö harjoittelun eri vaiheissa	9
3.3 Ohjaajan koulutus ja tuki	12
4 Työyhteisö ja harjoitteluun osallistuvat henkilöt.....	12
4.1 Työyhteisö.....	12
4.2 Harjoitteluun osallistuvat henkilöt	13
5 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimusongelmat.....	14
6 Tutkimuksen toteutus	15
7 Tutkimustulokset.....	15
7.1 Opiskelijavastaavien työnkuva.....	15
7.2 Opiskelijavastaavien tuki	19
7.3 Opiskelijavastaavien koulutus	19
8 Pohdinta	20
8.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	20
8.2 Luotettavuus ja eettisyys	22
8.3 Opiskelijavastaavien tehtävän kehittäminen ja jatkotutkimusehdotukset.....	24
LÄHTEET.....	26
LIITTEET.....	30

	2
Liite 1. Kyselylomake.....	30
Liite 2. Sopimus sairaanhoitopiirin yksiköiden koulutuskäytöstä	35
Liite 3. Opiskelijaohjauksen laatukriteerit.....	40
Liite 4. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammattillisissa opinnoissa perioperatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla.....	43
Liite 5. Opinnäytetyön yhteistyösopimus/ lupa-anomus	44
Liite 6. Analyysi	46

KUVIOT

KUVIO 1. Opiskelijavastaavien tehtäviä.....	17
---	----

1 Johdanto

Vuonna 1883 professori Fredrik Saltzman esitti, että Helsingin ja suurimpien lääninsairaaloitten yhteyteen järjestettäisiin sairaanhoidon kursseja. Helmikuussa 1889 Suomessa alkoi järjestelmällinen sairaanhoitajakoulutus. Ensimmäisellä sairaanhoitajattarien kurssilla opetuksesta huolehti ylihoitajatar, opetettavana oppiaineena oli kirurginen sairaanhoito. Anatomiaa ja fysiologiaa opetti lääkäri. Puolen vuoden opiskelu oli pääsääntöisesti potilaiden hoitoa ja siivousta osastolla, oppitunteja oli viikossa vain muutamia. Oppiminen työtä tehden on ollut tärkeä osa sairaanhoitajakoulutusta alusta alkaen. (Määttänen 1989, 38-41.)

”Me opimme tekemällä ja jos joku sairaanhoitaja antoi kiitoksen, sen muistaa vieläkin” kirjoittaa rehtori Inkeri Kaski (2000) s.1935 opiskeluaikastaan teoksessa *Hoitotyön muistot*. (Kaski 2000, 84).

Nykyisin sairaanhoitajaksi voi opiskella 35:ssä Suomen ammattikorkeakouluista (Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto n.d.) Sairanhoitajakoulutuksen tavoitteena on kouluttaa opiskelijoista osaavia terveysalan asiantuntijoita sekä vastata alan nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. Ohjatussa harjoittelussa opiskelijat oppivat käytännön työtehtäviä ja koulussa opitun teorian tiedon soveltamista käytäntöön. (Vuorinen, Meretoja & Eriksson. 2005, 271.)

”..on kaikkien opetuksesta huolehtivien, myös käytännön ohjaajien, jaksettava kannustaa ja taas kannustaa opiskelijoita pitämään mielessään hoitotyön päämäärä: teorian ja käytännön soveltaminen asiakkaan parhaaksi” (Kaski 2000, 85).

Tutkimuksemme selvittää Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan sekä tuki- ja koulutustarpeistaan. Tutkimuksen tavoitteena on opiskelijavastaavien työnkuvan selkiyttäminen ja yhtenäistäminen. Lisäksi tuki- ja koulutustarpeista saatua tietoa voidaan hyödyntää tukea ja koulutusta suunniteltaessa. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella (Liite 1) ja vastaukset analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä.

Ohjatusta harjoittelusta ja opiskelijaohjauksesta löytyy runsaasti aineistoa. Irma Oinonen (2000) tutkii lisensiaatintyössään harjoittelun ohjausta hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Tutkimustuloksissa todetaan, että harjoittelun ohjaus edistää hoitotyön oppimista ja käsitteellistämistä sekä yksilöllisesti tapahtuvaa hoitotyön asiantuntijuuteen kasvua. (Oinonen 2000, 3.) Sosiaali- ja terveysministeriön suositus terveysalan koulutuksen työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta (2003) taas tarjoaa käytännöllistä ja ajankohtaista tietoa sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden ohjauksesta harjoittelussa (Heinonen 2003, 3). Suositus on toiminut työme teoriaosaa ohjaavana tekijänä ja olemme saaneet siitä paljon ajatuksia, joita olemme omassa työssämme lähteneet viemään eteenpäin. Opiskelijavastaavan tehtävästä emme kuitenkaan löytäneet kattavaa teorial tietoa. Keräämällä ja koaamalla yhteen opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan toivomme opiskelijavastaavien työnkuvan jäsentyvän ja kehittyvän. Tutkimustulosten avulla voidaan mahdollisesti vaikuttaa myös osaston opiskelijaohjauksen laatuun.

2 Ohjattu harjoittelu sairaanhoitajakoulutuksessa

2.1 Ohjatun harjoittelun yleiset perusteet

Ohjattu harjoittelu on oppilaitoksen ulkopuolella, terveydenhuollon eri toimipisteissä tapahtuvaa käytännön opiskelua, jota lainsäädäntö osaltaan säätelee (Oinonen 2000, 11).

Ohjattu harjoittelu sisältyy opetussuunnitelmaan ja on tavoitteellista opiskelua sekä merkittävä osa sairaanhoitajan koulutusta. Opetusministeriön 2003 vahvistamien ammattikorkeakoulukohtaisten koulutusohjelmapäätösten mukaan sairaanhoitajakoulutuksen 210 opintopisteestä 75 pistettä on ohjattua harjoittelua (Heinonen 2003, 16-18). ETY – direktiivin (77/453/ETY) mukaan sairaanhoitajan tutkintoon täytyy sisällyttää riittävästi klinistä kokemusta, joka hankitaan ammattitaitoisen hoitohenkilökunnan valvonnassa (77/453/ETY). Erikoissairaanhoitolaissa

säännellään sairaanhoitopiirin velvollisuudesta huolehtia tehtäväalaansa kuuluvasta koulutustoiminnasta (L1.12.1989/1062).

Ammattikorkeakoulut voivat melko laajasti määritellä opetuksen toteutustavan ja sisällön. Harjoittelun käytännönjärjestelyistä vastaa opettaja. Ohjaavan sairaanhoitajan antama ohjaus opiskelijalle ei kuitenkaan ole oppilaitoksen hallittavissa. Näin ollen merkittävän osan, yli kolmanneksen, sairaanhoitajakoulutuksesta toteuttavat käytännössä harjoittelupaikat ja ohjaavat sairaanhoitajat. (Papp, Markkanen & von Bonsdorff 2001, 28.)

Ohjatun harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija työelämään alan ammattilaisen avulla. Harjoittelun aikana opiskelija syventää koulussa oppimiaan tietoja ja taitoja sekä oppii soveltamaan niitä käytäntöön. Harjoittelussa opiskelija saa realistisen kuvan siitä millaisia työtehtäviä kyseisellä alalla todella on. Harjoittelun aikana opiskelija ja työelämä muodostavat yhteyksiä, joista voi olla hyötyä opiskelijan valmistumisen jälkeenkin. (Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelija harjoittelijaksi n.d.; Meretoja, Häggman-Laitila, Lankinen, Sillanpää, Rekola & Eriksson 2006, 10). Työyhteisöön sulautuminen ja yksilöllinen suhde harjoittelun ohjaajaan edesauttavat opiskelijan oppimista. Myös työyhteisön opiskelijamyönteisyys on tärkeässä asemassa opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ammatillisessa kasvussa. (Meretoja ym. 2006, 11.)

Sairaanhoitajan ammattiin kasvaminen on pitkälinen prosessi, johon kuuluu pitkäjänteistä ja tavoitteellista itsensä kehittämistä sekä ammatillisten tietojen, taitojen ja kulttuurin omaksumista. Omaksuminen on tehokkainta kun se on tiedostettua ja tasapainoiseen kehittymiseen perustuvaa. Opiskelijan kehittymistä opiskelun aikana tukevat niin opettajat kuin ammatilliset ohjaajatkin. Kehittyminen edellyttää jatkuvaa yhteistyötä opiskelijoiden ja opettajien sekä hoitotyön ammattikäytännön ja koulutuksen välillä. Hoitotyön koulutuksen tulisi vahvistaa opiskelijan persoonallisuutta ja itsetuntoa niin, että hän sitoutuu elinikäiseen oppimiseen ja itseohjautuvaan työskentelyyn. Terveystieteiden nopea kehittyminen teknisillä ja tiedollisilla aloilla asettaa kasvavia tarpeita kouluttaa työntekijät ei vain oppineiksi, vaan myös oppijoiksi. (Hinkkanen 2002, 7)

2.2 Ohjattua harjoittelua säätelevät sopimukset

Ohjatun harjoittelun laatuun sitoutuvat niin oppilaitos kuin harjoittelupaikkakin. Tahojen välille kirjoitetaan sopimus, joka määrittelee työ- ja vastuujaon. Sopimuksessa sovitaan myös kustannus- ja korvausjaosta. Oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden takaamiseksi ei terveysalan opiskelija pääsääntöisesti saa harjoittelustaan palkkaa. Opiskelijaa ei tule milloinkaan laskea henkilöstövoimavaroihin kuuluvaksi. Harjoittelupaikkojen on varattava opiskelijoille riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit oppimiseen. (Heinonen 2003, 18-19.)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan sopimuksessa sairaanhoitopiirin yksiköiden koulutuskäytöstä (2002. Liite 2.) määritellään ohjatun harjoittelun yhteiset periaatteet sekä sairaanhoitopiirin, oppilaitoksen ja opiskelijan velvoitteet. Sopimus esimerkiksi velvoittaa sairaanhoitopiirin nimeämään jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen ohjaajan, joka vastaa opetussuunnitelman ja opiskelijan tavoitteiden mukaisesta harjoittelun ohjauksesta. Oppilaitoksen tehtävä on muun muassa perehdyttää harjoittelupaikan henkilökunta koulutusohjelmaan, opetussuunnitelmaan ja ohjatun harjoittelun tavoitteisiin. Opiskelijan tulee noudattaa työyksikön sääntöjä ja määräyksiä sekä laatia ohjatun harjoittelun jaksolle tavoitteet. Sopimuksen mukaan ohjatun harjoittelun laatukriteereistä sovitaan osapuolten kesken erikseen. (Sopimus sairaanhoitopiirin yksiköiden koulutuskäytöstä 2002.)

Keski-Suomen keskussairaalan operatiivisen toimialueen opiskelijaohjauksen laatukriteereissä (2005. Liite 3.) edellytetään muun muassa, että työyksiköissä on varattu opiskelijaohjaukseen riittävästi aikaa ja henkilökuntaa, ja että henkilökunta on koulutautunut opiskelijaohjaukseen. Lisäksi työyksikössä tulee olla opiskelijoiden perehdytysohjelma ja opiskelijamyönteinen ilmapiiri. Operatiivisella toimialueella on yhteinen opiskelijapalautelomake, joka mittaa sovittuja ohjauskriteerejä. Palautteet käsitellään työyksikön palaverissa ja niiden avulla kehitetään opiskelijaohjausta. (Ahtiainen, Mäenpää, Mäkelä, Niiranen & Puura. 2005.)

2.3 Perioperatiivisen hoitotyön opinnot Jyväskylän ammattikorkeakoulussa

Jyväskylän ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelmasta voi valmistua sairaanhoitajan (amk), terveydenhoitajan (amk) ja kätilön (amk) nimekkeillä. Hoitotyön koulutusohjelman hoitotyön suuntautumisvaihtoehdosta valmistutaan sairaanhoitajiksi. Sairaanhoitajakoulutuksen loppuvaiheessa hoitotyön suuntautumisvaihtoehdon opinnoista valitaan joku seuraavista vaihtoehtoisista ammattiopintokokonaisuuksista: aikuisen hoitotyö, gerontologinen hoitotyö, kriittisesti sairaan hoitotyö, lasten ja nuorten hoitotyö, mielenterveys ja päihdehoitotyö, perioperatiivinen hoitotyö sekä nursing in international fields. (Sosiaali- ja terveysala – Suuntana tulevaisuus 2006.) Syksyllä 2006 vaihtoehtoisten ammattiopintojen perioperatiivisen hoitotyön teoriaopintoihin osallistui 11 opiskelijaa ja keväällä 2007 seitsemän opiskelijaa (Palovaara 2007).

Ennen vaihtoehtoisia ammattiopintoja sairaanhoitajaopiskelijat ovat suorittaneet perioperatiivisen hoitotyön teoriaopintoja, jotka kuuluvat opintokokonaisuuteen hoitotyö eri toimintaympäristöissä. Opintokokonaisuus on yksi kuudesta kaikille sairaanhoitajaopiskelijoille pakollisista ammattiopintoihin kuuluvasta kokonaisuudesta. Opiskelijalla on tällöin myös mahdollisuus suorittaa kahden viikon harjoittelujakso leikkaus- ja anestesiaosastolla. (Koulutukselliset ja ammatilliset osaamistavoitteet 2007; Opintojen rakennekaavio ja opintopisteet 2006.)

Perioperatiivinen hoitotyö koostuu potilaan hoidosta ennen leikkausta, sen aikana ja sen jälkeen. Perioperatiivinen hoitotyö alkaa usein jo vuodeosastolla ja päättyy heräämön kautta jälleen vuodeostolle. (Kekkonen, Lähdesmäki & Ryynänen 2002.)

Vaihtoehtoisten ammattiopintojen perioperatiivisen hoitotyön valinneet sairaanhoitajaopiskelijat opiskelevat kuusi opintopistettä perioperatiivisen hoitotyön teoriaa ja suorittavat 18 opintopisteen laajuisen käytännön harjoittelun. (Koulutukselliset ja ammatilliset osaamistavoitteet 2007; Opintojen rakennekaavio ja opintopisteet 2006.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun opinto-oppaan (2007) mukaan sairaanhoitajan vaihtoehtoisten ammattiopintojen perioperatiivisen hoitotyön harjoittelun osaamistavoitteena on, että opiskelija hallitsee perioperatiivisen hoitotyön teoreettisen tietoperustan, jolloin hän kykenee potilaan hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opiskelija osaa tarkkailla ja ylläpitää potilaan vitaalielintoimintoja käyttäen hyväksi hoitotyön auttamismenetelmiä, lääkehoitoa, teknologiaa sekä moniammatillista työryhmää. Opiskelija kykenee leikkauspotilaan yksilölliseen kohtaamiseen ja huomioi toiminnassaan potilasturvallisuuden sekä korkean ammattietiikan. (Opinto-opas 2006 – 2007 2007.)

3 Opiskelijaohjaus ohjatussa harjoittelussa

3.1 Opiskelijaohjauksen yleiset periaatteet

Ohjaus on vuorovaikutuksellinen opetusmenetelmä, jonka synonyymeja ovat opastus ja neuvonta. Harjoittelun ohjaus edistää hoitotyön oppimista, hoitotyön käsitteellistämistä ja yksilöllisesti tapahtuvaa hoitotyön asiantuntijuuteen kasvua (Oinonen 2000, 3). Palautteen antaminen ja vastavuoroinen arviointi sisältyvät ohjaukseen. (Kalasniemi & Tuupanen-Laakkonen 2005, 21-22.)

Ohjatussa harjoittelussa opiskelijaohjaajana toimii työyhteisön nimeämä sairaanhoitaja, jonka tehtävänä on ohjata opiskelijaa henkilökohtaisesti koko harjoittelun ajan (Oinonen 2000, 39). Ohjaajat toimivat roolimalleina opiskelijoille ja ohjaussuhde on merkityksellinen opiskelijan ammatillisessa kasvussa ja ammatti-identiteetin muodostumisessa. Ohjaussuhteen tunnuspiirteitä ovat keskinäinen luottamus, avoin ja rehellinen kommunikaatio, molemminpuolinen kunnioitus, rohkaisu ja kokemusten jakaminen. (Kalasniemi ym. 2005, 21-22.)

Harjoittelun aikana tapahtuvan ohjaus voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: ensimmäisessä vaiheessa ohjaaja selvittää opiskelijan aikaisempia tietoja ja taitoja sekä aktivoi opiskelijan oppimista. Toisessa vaiheessa ohjaus painottuu oppimis-

prosessin tukemiseen ja oppimisen etenemisen seurantaan, ja kolmannessa vaiheessa ohjaaja toimii palautteenantajana. (Kalasniemi ym. 2005, 21-22.)

Oinonen (2000) tutkii lisensiaatin tutkimuksessaan harjoittelun ohjausta hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Tutkimustuloksissa selviää, kuinka opiskelijan opintojen vaihe vaikuttaa ohjauksen luonteeseen. Opintojen alkuvaiheessa opiskelija pääsee ehkä ensimmäistä kertaa kokeilemaan teoretietoa todellisissa tilanteissa ja ohjausta luonnehtii turvallisuuden tunteen antaminen oppijalle. Opintojen keskivaiheessa ohjausta luonnehtii tilan antaminen oppimiseen. Tässä vaiheessa opiskelijat kokevat oppimisen olevan omalla vastuullaan ja kokemus nähdään hyvänä opettajana. Ohjaajaa tarvitaan suunnannäyttäjäksi ja mahdollistajaksi. Opintojen loppuvaiheen opiskelijan harjoittelun ohjauksen tavoitteena on hoitotyön kokonaisuuden ymmärtäminen ja hoitotyön kehittämiseen oppiminen. Opiskelijan ohjausta luonnehtii tällöin hoitotyön olemuksen yhteinen pohtiminen. (Oinonen 2000, 3, 64-65, 70-71, 75-77.)

Oma ohjaaja vaikuttaa opiskelijan mielikuvaan kyseisen alueen hoitotyöstä (Tengvall, Laukkanen, Nevula, Linnala, Mikkonen, Pakarinen & Tikkanen 2006, 31). Hyvä opiskelijaohjaus auttaa opiskelijoita suuntautumaan syventävissä opinnoissaan ja helpottaa siirtymistä työelämään valmistumisen jälkeen. Opiskelijaohjauksen tulisi olla suunnitelmallista, tavoitteellista ja organisoitua sekä oppilaitoksissa että ohjatuissa harjoitteluissa, ja palvella näin työelämää. (Virsiheimo 2001, 46-47)

3.2 Ohjauksen sisältö harjoittelun eri vaiheissa

Ennen harjoittelun alkua ohjaus ja opetus ovat opettajavetoisia. Opettaja käy läpi harjoittelua koskevat yleiset tavoitteet yhdessä opiskelijoiden kanssa ja perehdyttää heidät ammattialan opiskelijoita koskevaan lainsäädäntöön sekä muihin työsuojeluun liittyviin kysymyksiin. Lisäksi opiskelijat perehtyvät oppimistehtäviin sekä harjoitteluun liittyviin käytännön asioihin, kuten työasuihin, työvuorojen laadintaan ja poissaolokäytäntöihin. (Heinonen 2003, 36.) Opiskelijan itseohjautuvuutta tukee mahdollisuus vaikuttaa harjoittelupaikkansa valintaan opetussuunnitelman

tavoitteiden mukaisesti (Manninen & Pulkkinen 2003, 17). Toisaalla harjoittelu-paikka vastaa ohjaajien nimeämisestä sekä harjoittelujakson yleisestä suunnitte-lusta yhdessä oppilaitoksen kanssa. (Heinonen 2003, 36.)

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun etenemistä vaihtoehtoisissa ammatillisissa opinnoissa perioperaatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Keski-suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosastolla kuvaavan kuvion (2007. Liite 4.) mukaan opettaja listaa harjoittelupaikat neljä viikkoa ennen harjoit-telun alkua ja toimittaa ne työyksikköön. Kahta viikkoa ennen harjoittelun alkua opiskelijavastaava nimeää opiskelijoiden ohjaajat ja toimittaa ne opettajalle. Viik-koa ennen harjoittelun alkua opiskelija toimittaa esittelykirjeen opiskelijavastaa-valle. (Ammattitaitoa edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammatil-lisissa opinnoissa perioperatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakou-lussa ja Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla. 2007.)

Opiskelijan tulo uuteen harjoittelupaikkaan on ohjauksen kriittinen kohta (Manni-nen ym. 2003, 18). Harjoittelun alkaessa harjoittelupaikassa on tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan vastaanottoon työyhteisössä ja työyhteisön ilmapiiriin luomi-seen. Ohjaaja perehdyttää opiskelijan tiloihin, tapoihin ja keskeisiin toimintakäy-täntöihin. Perehdytyksessä voidaan käyttää apuna opiskelijan portfolioa, josta ilmenee opiskelijan tiedot, taidot ja tavoitteet. Opiskelijan työajat suunnitellaan ohjaajan työvuorojen mukaan siltä osin, kuin se on tarkoituksenmukaista. Opetta-ja, ohjaaja ja opiskelija pitävät harjoittelun alkuvaiheessa alkukeskustelun, jossa käydään läpi harjoittelun yleiset sekä opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja harjoittelun arviointikriteerit. (Heinonen 2003, 36.) Yhteisen ohjaus- ja arviointiai-kataulun sopiminen on tärkeää (Manninen ym. 2003, 18). Harjoittelun alussa opiskelija tarvitsee intensiivisempää ohjausta. Ohjaajan tehtävä on varmistaa ko-ko harjoittelun ajan, ettei opiskelija jää yksin osaamattomuutensa kanssa. (Hei-nonen 2003, 37.)

Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosastolla opiskelijavastaa-va ottaa opiskelijat vastaan heidän aloittaessaan harjoittelujakson sekä huolehtii alkuperehdytyksestä ja esittelee opiskelijalle tämän ohjaajan. (Ammattitaitoa

edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammatillisissa opinnoissa perioperatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla. 2007.)

Harjoittelun edetessä opiskelijan itsenäisyys kasvaa ja keskeiseksi ohjauksessa muodostuu oppimisen edistäminen ja varmistaminen (Heinonen 2003, 38). Ohjaus on neuvojen antamista, konkreettista opettamista, tilan antamista sekä arvioimista ja tavoitteiden asettamista yhdessä opiskelijan kanssa (Manninen ym. 2003, 18). Ohjaajalla ja opiskelijalla on yhteinen vastuu siitä, että oppiminen on tavoitteiden mukaista ja oppimistilanteita kertyy riittävästi (Heinonen 2003, 37).

Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosastolla opiskelijalta odotetaan aktiivista oppimista, ohjaajalta aktiivista ohjaamista ja molemmilta harjoittelun arviointikriteereihin tutustumista. Lisäksi opiskelija muodostaa harjoittelujakson tavoitteet toisen harjoitteluviikon alussa ja ohjaaja huolehtii jatkuvasta palautteenannosta. (Ammattitaitoa edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammatillisissa opinnoissa perioperatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla. 2007.)

Harjoittelun päättyessä opiskelija, opettaja ja ohjaaja käyvät läpi jaksolle asetetut tavoitteet ja saavutetut oppimistulokset yhteisessä arviointi- ja palautteenantotilaisuudessa. Arviointi annetaan sekä kirjallisesti että suullisesti. (Heinonen 2003, 38.) Itsearviointi kuuluu oleellisesti kehittävään arviointitapaan. Arvioitavana ovat opiskelijan suoriutumisen lisäksi annettu ohjaus ja ohjauksen järjestelyt. (Manninen ym. 2003, 18.) Annettua palautetta hyödynnetään harjoittelun, ohjauksen ja yksikön toiminnan kehittämisessä (Heinonen 2003, 38).

Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosastolla opettaja toimii arviointitilaisuuden puheenjohtajana. Ohjaaja ja opiskelija ovat ennen arviointitilaisuutta täyttäneet arviointilomakkeet. Jos harjoittelu jostain syystä hylätään, tehdään opiskelijalle henkilökohtainen harjoittelusuunnitelma. (Ammattitaitoa edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammatillisissa opinnoissa periopera-

tiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla. 2007.)

3.3 Ohjaajan koulutus ja tuki

Ohjaajina toimivat sairaanhoitajat tarvitsevat monipuolista osaamista. Keskeisiä osaamisalueita ovat vuorovaikutustaidot, opettamiseen liittyvät tiedot ja taidot sekä ammatilliseen osaamiseen liittyvät taidot. Ohjaajien koulutuksessa ja ohjausvalmiuksissa on yleisesti puutteita. Työntekijä, jolla on paljon käytännön kokemusta ja vahva tietoperusta ei välttämättä omaa hyviä ohjausvalmiuksia, vaan tarvitsee niiden osalta koulutusta. Koulutuksen tarve on kuitenkin yksilöllinen ja vaihtelee yksittäisistä päivistä laajempiin kokonaisuuksiin. Lisäkoulutusta tarvitaan esimerkiksi opetus- ja ohjaustaidoista, opetussuunnitelmista, ohjaajana toimimisesta sekä palautteen antamisesta ja vastaanottamisesta. (Heinonen 2003, 35.) Työyksikön ja oppilaitoksen tulisi suunnitella yhteistyössä ohjaajakoulutus kaikille ohjaajina toimiville (Vuorinen ym. 2005, 278).

Ohjaajan on myös tärkeää hallita ajankäyttönsä ja huolehtia jaksamisestaan (Heinonen 2003, 35). Ohjaajien toimintaa tukee johdon ja kollegoiden sitoutuminen ohjaukseen sekä opettajilta saatu henkinen ja konkreettinen tuki. Ohjaajien verkostoituminen ohjaukseen osallistuvien henkilöiden kanssa varmistaa omalta osaltaan ohjaajien tuen sekä mahdollistaa hyvien ohjauskäytäntöjen luomisen ja ongelmatilanteiden käsittelyn. (Vuorinen ym. 2005, 277, 279.)

4 Työyhteisö ja harjoitteluun osallistuvat henkilöt

4.1 Työyhteisö

Sosiaali- ja terveysministeriön suositus terveysalan koulutuksen työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta (2003) määrittää harjoittelupaikkana toimivan työyksikön laatukriteerit seuraavasti:

- Harjoittelupaikassa noudatetaan ja toteutetaan terveydenhuollon eettisiä periaatteita. Toimintafilosofia ja toimintaa ohjaavat arvot ovat tiedostettuja, julkisia ja esillä. Opiskelijaa ohjataan työssään käyttämään toimintaperiaatteita ja ammattieettisiä perusteita.
- Harjoittelupaikan hoitotyö on näyttöön perustuvaa toimintaa ja potilasta hoidetaan kokonaisvaltaisesti. Hoitaminen on tavoitteellista ja sillä pyritään auttamaan potilasta/asiakasta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja säilyttämisessä. Opiskelijan tulee päästä osalliseksi hoitotyön toteuttamisessa.
- Harjoittelupaikan toiminta perustuu henkilökunnan rakentavaan yhteistyöhön ja moniammatilliseen työskentelyyn. Myös opiskelijat osallistuvat moniammatillisten työryhmien toimintaan. (Heinonen 2003, 22-23.)

4.2 Harjoitteluun osallistuvat henkilöt

Osastonhoitajalla voidaan katsoa olevan merkittävä rooli harjoittelun järjestämisessä. Toimiessaan hoitokulttuurin muutoksen käynnistäjänä, hoitotyön johtajana, yksilövastuisen hoitotyön periaatteista sopijana, valtuuksien ja vastuun jakajana sekä tiedotus- ja koulutustoiminnan käynnistäjänä osastonhoitaja vastaa siitä, että osastolla toteutetaan sellaista hoitotyötä, jota voidaan opettaa. (Manninen ym. 2003, 17.)

Opiskelijaohjaaja toteuttaa opiskelijan ohjausta osana jokapäiväistä työtään, pitää yhteyttä opettajaan, arvioi opiskelijan edistymistä ja toimii ammatillisena roolimalina. Ohjaajan opetusvelvollisuus määritellään muun muassa kansanterveyslaissa sekä sairaaloiden tai hoitolaitosten omissa johto- ja toimintasäännöissä. (Hinkkanen 2002, 11-12.)

Opiskelijavastaava on työyhteisön nimeämä ohjauksesta vastuussa oleva sairaanhoitaja. Kirjallisuudessa hänestä käytetään termejä ohjaaja, ohjauksesta vastaava hoitaja ja koordinaattori. Opiskelijavastaava huolehtii ohjauksen järjestelyistä harjoittelupaikassa ja nimeää opiskelijalle henkilökohtaisen ohjaajan. (Manninen ym. 2003, 17.)

Opettaja on harjoitteluprosessissa oppilaitoksen edustaja ja toimii yhteyshenkilönä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välillä. Opettaja vastaa harjoittelun käytännön järjestelyistä, tukee ja tarkkailee opiskelijaa sekä hoitaa arviointiin liittyvät tehtävät. (Hinkkanen 2002, 9.)

Opiskelija on vastuussa omasta oppimisestaan (Hoitotyön opintojen käsikirja Le-Ten operatiivisille osastoille 2006). Hän perehtyy ohjatusti käytännön tehtäviin soveltaen niihin oppimaansa teorian tietoa sekä ymmärtää käytännön ja teorian yhteyden hoitotyössä. Opiskelija arvioi toimintansa periaatteita, sisältöä, käyttämiään työmenetelmiä, sekä arvoja ja asenteita. (Manninen ym. 2003, 18.)

5 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimusongelmat

Tutkimuksen tarkoitus on kuvata leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavien työtä heidän kokemustensa perusteella sekä kartoittaa opiskelijavastaavien kokemuksia tuki- ja koulutustarpeistaan.

Tutkimuksen tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää leikkaus- ja anestesiaosastolla toimivien opiskelijavastaavien työnkuvaa ja tuoda opiskelijavastaavien tekemä työ työyhteisön tietoisuuteen. Lisäksi tavoitteena on kartoittaa opiskelijavastaavien työhön liittyviä tuki- ja koulutustarpeita, joista saatua tietoa työyksikkö ja oppilaitos voivat hyödyntää tukea ja koulutusta suunniteltaessa.

Tutkimuksessa pyrimme vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisena opiskelijavastaavat kokevat työnkuvansa leikkaus- ja anestesiaosastolla?
- Millaista tukea ja koulutusta opiskelijavastaavat saavat työyhteisöltään ja/tai oppilaitokselta?
- Millaista tukea ja koulutusta opiskelijavastaavat kokevat tarvitsevänsä työyhteisöltään ja/tai oppilaitokselta?

6 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Laadullista tutkimusta käytetään ihmistieteissä ja sillä pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Menetelmällä pyritään selvittämään ilmiön merkitys tai tarkoitus ja saamaan ilmiöstä kokonaisvaltainen käsitys. (Laadullinen tutkimus 2007.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineistosta pyritään löytämään toimintatapoja, samanlaisuuksia ja eroja (Latvala & Vanhanen-Nuuti 2003, 23).

Tutkimusaineisto (n=6) kerättiin kyselylomakkeella leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavilta. Aineisto analysoitiin laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä tutkittava ilmiö voidaan kuvailla lyhyesti ja yleistävästi tiivistämällä kerätty tietoaaineisto. Menetelmällä saadaan selvitettyä myös tutkittavien ilmiöiden väliset suhteet ja merkitykset. (Latvala ym. 2003, 23.) Analysoinnissa käytettiin aineiston ryhmittelyä.

7 Tutkimustulokset

7.1 Opiskelijavastaavien työnkuva

Opiskelijavastaavia on osastolla yhteensä kuusi. Opiskelijavastaavat ovat toimineet sairaanhoitajina 3,5–21 vuotta ja opiskelijavastaavina 1-11 vuotta. Tehtävään opiskelijavastaavat ovat päätyneet hakeutumalla siihen oman kiinnostuksensa perusteella tai tultuaan pyydytyksi. Opiskelijavastaavat ilmaisivat myös henkilökohtaisen kiinnostuksensa muun muassa ohjaukseen ja sen kehittämiseen. Osa opiskelijavastaavista oli toiminut vastaavissa tehtävissä aiemminkin.

Opiskelijavastaavat kokevat tehtävänsä mielekkäänä ja haasteellisenä, vaikka osa vastaajista kokeekin tekemänsä työn samalla aliarvostetuksi ja näkymättömäksi. Opiskelijavastaavat kertovat tehtävän tuovan myönteistä vaihtelua ja sisäl-

töä normaaliin työrutiiniin. Opiskelijavastaavan tehtävä sijoittui muihin työtehtäviin verrattuna toissijaiseksi: muut työt tehdään ensin ja opiskelijavastaavan tehtävät hoidetaan niiden lomassa.

”Opiskelijavastaavana toimiminen ja tehtävät tuovat mukavaa, haasteellista ja mielekästä vaihtelua normaaliin työrutiiniin. Opiskelijavastaava on eräänlainen PR-henkilö, jonka vastuulla on iso osa rekrytointia ja tulevien ammattilaisten ohjausta.”

Opiskelijavastaavilta kysyttiin opiskelijavastaavan työn eroa opiskelijaohjaajan työhön. Eroja ilmeni etenkin vastuunjaossa sekä yhteistyössä koulun kanssa. Opiskelijavastaavat ovat kokonaisvaltaisemmin vastuussa opiskelijoista. He suunnittelevat resurssien riittävyyden sekä nimeävät opiskelijoille henkilökohtaiset ohjaajat. Opiskelijavastaavat luovat ohjauksen puitteet, kun taas opiskelijaohjaaja vastaa päivittäisestä ohjauksesta sekä työ- ja toimintatapojen opetuksesta. On huomattava, että opiskelijavastaavat toimivat myös opiskelijaohjaajina oman työnsä ohella. Ongelmatilanteiden ilmetessä opiskelijavastaava voidaan pyytää avuksi selvittämään tilannetta yhdessä opiskelijan, ohjaajan sekä opettajan kanssa. Opiskelijavastaavat ovatkin opiskelijaohjaajaa aktiivisemmin yhteydessä koulun kanssa.

”Vastaavana luon enemmänkin puitteita ohjaukselle ja pyrin kehittämään sitä.”

”Jos joku asia menee pieleen, niin silloin ollaan kyselemässä opiskelijavastaavaa...”

Kyselyn perusteella opiskelijavastaavan tehtävät ovat moninaiset ja ne voidaan jakaa neljään ryhmään (Kuvio 1.). Opiskelijoihin liittyvät tehtävät koskevat opiskelijoiden vastaanottoa harjoittelun alkaessa, heidän ohjaamistaan ja tukemistaan, ongelmatilanteiden selvittelyä, oppituntien pitoa sekä opiskelijaohjeiden laatimista ja päivittämistä. Työyksikössä opiskelijavastaava huolehtii opiskelijalistojen suunnittelusta, ohjaajien valinnasta, tiedottamisesta ja opiskelijaohjauksen

kehittämisestä. Lisäksi opiskelijavastaava laatii ja päivittää ohjaajaohjeita sekä tukee ohjaajia työssään. Opiskelijavastaava toimii myös koordinaattorina oppilaitoksen ja työyksikön välillä ja pitää yhteyttä opettajiin. Muina tehtävinä opiskelijavastaavalla voi olla muun kirjallisen materiaalin työstäminen ja päivittäminen, luennointi informaatiotilaisuuksissa ja yhteyshenkilönä toimiminen liittyen opiskelijasioihin.

KUVIO 1. Opiskelijavastaavien tehtäviä

Opiskelijoihin liittyvät <ul style="list-style-type: none"> • Vastaanotto ja perehdyttäminen • Ohjaaminen ja tukeminen • Ongelmatilanteiden selvittely • Opiskelijaohjeiden laatiminen ja päivittäminen • Oppitunnit 	Oppilaitokseen liittyvät <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö • Yhteydenpito
Työyksikköön liittyvät <ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijalistojen suunnittelu: sijoitukset eri yksiköihin, ajankohdat • Ohjaajien valinta • Ohjaajaohjeiden laatiminen ja päivitys • Tiedottaminen • Ohjaajien tukeminen • Opiskelijaohjauksen kehittäminen 	Muut <ul style="list-style-type: none"> • Kirjallisen materiaalin työstäminen ja päivittäminen • Luennointi informaatiotilaisuuksissa • Yhteyshenkilönä toimiminen

Tehtävistään haasteellisimmiksi opiskelijavastaavat nimesivät ajan löytämisen suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Lisäksi haasteelliseksi koettiin käytäntöjen kehittäminen sellaisiksi, että jokainen opiskelija tuntisi itsensä tervetulleeksi osastolle sekä ylipäättään resurssien kohtaaminen opiskelijan tarpeiden ja tavoitteiden kanssa.

”(Haasteellisinta on) saada asiat sellaiseen muotoon, että kaikki sujuu ja jokainen opiskelija saa kokea olevansa tervetullut.”

Eniten aikaa opiskelijavastaavien tehtävistä vie kirjallisen materiaalin työstäminen, opiskelijalistojen ajan tasalla pitäminen, resurssisuunnittelu ja ohjaajien nimeäminen.

Ikävimmiksi opiskelijavastaavan tehtävistä koetaan ongelmatilanteisiin liittyvät tehtävät ja ajanpuute, joihin liittyen opiskelijavastaavat kokivat riittämättömyyden tunnetta.

”(Ikävintä on) tilanteiden kohtaaminen, kun kaikki ei ole mennytkään hyvin; opiskelu ei sujukaan niin kuin pitäisi.”

Innostavia tekijöitä opiskelijavastaavien työssä ovat yhteiset tapaamiset, koulutukset, vastuu opiskelijoista ja mahdollisuus itsenäiseen päätöksentekoon liittyen opiskelija-asioihin. Innostavaksi koettiin myös myönteinen palaute, tyytyväiset ja innostuneet opiskelijat sekä se, kun näkee opiskelijoiden oppivan ja pääsevän tavoitteisiinsa ja kun heistä tulee osastolle uusia hyviä työntekijöitä.

”(Innostavinta on) innostuneet opiskelijat.”

Opiskelijavastaavista noin puolet arvioi käyttävänsä aikaa tehtäviinsä viikoittain tunnin tai vähemmän. Kaksi vastaajaa arvioi käyttävänsä viikossa tätä enemmän aikaa, puolestatoista tunnista neljään tuntiin viikossa. Kuukausittain opiskelijavastaavista kaksi arvioi käyttävänsä tehtäviinsä alle kaksi tuntia, kaksi noin kuusi tuntia ja yksi kahdeksasta tunnista kuuteentoista. Puolet vastaajista arvioi käyttävänsä vuosittain noin 72 tuntia opiskelijavastaavan tehtäviin, yksi noin 20 tuntia. Vapaan sanan vastauskohdassa ilmeni, että ajan arvioiminen koettiin vaikeana, mikä näkyikin tyhjinä vastauksina ajan arvioinnissa.

Ajan vähyys nousee esiin jokaisesta vastauslomakkeesta. Vastausten mukaan opiskelijavastaavat toivoisivat lisää aikaa työn tekemiseen. Nykyään aikaa on varattu vain satunnaisesti tai sitä on erikseen pyydetävä. Lisääaikaa toivotaan opiskelijalistojen suunnitteluun ja ohjeiden päivittämiseen sekä työn suunnitteluun ja kehittämiseen. Aikaa toivotaan myös jotta opiskelijavastaavat voisivat kokoontua

yhteen sen sijaan, että yhteistyötä tehtäisiin sähköpostin välityksellä. Lisääaikaa ehdotettiin viikoittaisesta opiskelijavastaavan tehtäviin varatusta tunnista puoleen virkaan.

”Työajasta ei ole säännöllisesti varattu tiettyä aikaa/ päivää. Pyydämme sen erikseen tarpeen mukaan. Aikaa ei todellakaan ole tarpeeksi! Menee välillä kotihommiksi.”

7.2 Opiskelijavastaavien tuki

Opiskelijavastaavat kokevat saavansa hyvin tukea toisilta opiskelijavastaavilta. Opiskelijavastaavien toisilleen antama tuki on keskustelua ja asioiden miettimistä yhdessä. Osa opiskelijavastaavista on kokenut tueksi osastonhoitajan antaman mahdollisuuden tehdä opiskelijavastaavan työtä hyvin itsenäisesti. Koululta ja opettajilta on saatu myös saatu tukea sekä vastauksia kysymyksiin.

”Opiskelijavastaava kollegoilta ”henkistä” tukea. Saan mielestäni heiltä tukea hyvin. Mutta tukea kaipaa myös muilta.”

Opiskelijavastaavat toivoisivat saavansa lisätukea etenkin johdolta ja työkavereiltaan. Johdolta toivottiin lisää aikaa, resursseja, työrauhaa sekä neuvoja opiskelijavastaavan työn tekoon. Myös opiskelijavastaavan työn arvostusta kaivattiin. Työkavereilta toivottiin tukea ja tunnetta, että koko osasto on opiskelijoiden ohjauksessa mukana. Lisää tukea toivottiin myös koululta ja opettajilta.

”Tukea pitäisi olla enemmän jo pelkästään takaamalla riittävästi aikaa.”

7.3 Opiskelijavastaavien koulutus

Opiskelijavastaavat ovat perehtyneet tehtäväänsä joko itsenäisesti tai toisen opiskelijavastaavan avulla. Muu koulutus on jäänyt vähäiseksi. Vastauksissa mainittiin syksyllä 2006 Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden järjestämä Ohjaten osaajaksi – koulutus, joka olikin osalle opiskelijavastaavista ai-

nut käyty tehtävää tukeva kurssi. Kaikki opiskelijavastaavat eivät olleet lainkaan osallistuneet koulutukseen.

”Toinen opiskelijavastaava on perehdyttänyt työhön/tehtävään.”

”Syksyn koulutus (amk:n järjestämä) oli hyvä koska siellä oli vertaisia ja kokemuksia kertyi paljon.”

Opiskelijavastaavat toivoivat koulutusta eri aihepiireistä ja eri tahoilta. Kollegoilta toivottiin tietoa toimintatavoista ja arvioinnista. Oppilaitokselta, opettajilta ja opiskelijoilta toivottiin koulutusta siitä, mitä kentältä, opiskelijavastaavilta ja ohjauksesta halutaan ja odotetaan sekä tietoa ajankohtaisista asioista ja sairaanhoitajakoulutuksesta ylipäättään. Lisäksi opiskelijavastaavat toivoivat käytännön työkaluja osaston henkilökunnan motivoimiseen ja kouluttamiseen opiskelijaohjaukseen liittyen sekä tietoa siitä, mitä on olla hyvä ohjaaja ja mahdollisuutta syventää omaa pedagogista näkemystään. Yhteistyöpäivät ja viime syksyn Ohjaten osajaksi – koulutus koettiin hyviksi koulutusmuodoiksi.

”(Koulutusaiheista) Mitä on olla hyvä ohjaaja ja miten minä voisin opiskelijavastaavana edesauttaa työkavereiden ohjaustaitoja?”

8 Pohdinta

8.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Kuten tutkimuksen teoriaosassa todetaan, on ohjatulla harjoittelulla merkittävä asema sairaanhoitajakoulutuksessa. Onnistunut harjoittelun toteutuminen edellyttää toimivaa yhteistyötä oppilaitoksen ja työyhteisön välillä sekä työyhteisön opiskelijamyönteistä ilmapiiriä. (Hinkkanen. 2002, 7-13.) Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että opiskelijavastaavat tekevät tärkeää työtä ohjatun harjoittelun käytännön järjestelyjen lisäksi edellä mainittujen tekijöiden toteuttajina ja kehittä-

jinä. Opiskelijavastaaja mahdollistaa työpanoksellaan aiemmin työssä mainitun oppilaitoksen ja sairaanhoitopiirin välisen sopimuksen (Liite 2.) toteutumista. Opiskelijavastaavilla voidaan myös katsoa olevan mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuinka opiskelijat otetaan vastaan työyhteisössä. Opiskelijan tulo harjoittelupaikkaan on ohjauksen kriittinen kohta. Kun opiskelijan perehdytys hoidetaan tehokkaasti, pääsee hän heti osaksi työyhteisöä ja kykenee aloittamaan oppimisen. (Manninen. 2003, 18.) Se, kuinka saada jokainen opiskelija tuntemaan itsensä tervetulleeksi työyhteisöön nimettiin opiskelijavastaavien kyselyvastauksissa haasteelliseksi. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että opiskelijavastaavien työ on mielekästä, haasteellista ja niin tärkeää, ettei se saisi jäädä työyhteisössä aliarvostetuksi tai näkymättömäksi.

Opiskelijavastaavat kokivat saavansa tukea etenkin toisiltaan. Vastavuoroisuuteen perustuva vertaistuki onkin tutkimusten mukaan yleistä ja tehokasta työntekijöiden saamaa tukea. (Kolmen tolpan tolkkua n.d.). Hyvät suhteet työkavereihin sekä hyvä työilmapiiri ovat työssäjaksamista lisääviä tekijöitä (Miettinen 2006, 282). Myös työn arvostus lisää työssä viihtymistä (Miettinen 2006, 283). Opiskelijavastaavat toivoivat tulosten mukaan koko työyhteisön yhteistyötä ja – vastuuta opiskelijaohjaukseen liittyen sekä arvostusta opiskelijavastaavan työtä kohtaan. Opiskelijaohjauksen ottaminen koko osaston yhteiseksi asiaksi voisi siis lisätä yleisesti työviihtyvyyttä. Tukea toivottiin myös johdolta, joka voidaan nähdä työyksikön työhyvinvoinnin luomisessa keskeisenä vaikuttajana (Hottinen, V. 2004). Johtopäätöksenä tulosten perusteella voidaan todeta, että opiskelijavastaavat tarvitsisivat johdolta lisää aikaa opiskelijavastaavan työhön. Lisääaika mahdollistaisi opiskelijavastaavien keskinäisen yhteistyön ja tätä kautta tuensaannin (Vuorinen ym. 2005, 278). Lisääajan avulla he voisivat myös selvittää yhdessä ohjauksessa ilmenneitä ongelmakohtia sekä kehittää ohjauskäytäntöjä.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että opiskelijaohjaajien saama koulutus on ollut vähäistä. Tuloksia tukee Sosiaali- ja terveysministeriön terveysalan koulutuksen työssäoppimista ja harjoittelua koskeva suositus (2003), jossa todetaan kuinka ohjaajien koulutuksessa on tällä hetkellä yleisesti puutteita. Suositus kertoo lisäkoulutustarpeen kohdistuvan erityisesti ohjauksen keskeisiin teemoihin,

opetussuunnitelmiin, ohjaajana toimimiseen sekä arviointiin. Ohjauksen keskeisillä teemoilla tarkoitetaan opetusmenetelmiä, oppimiskäsityksiä ja – teorioita. (Heinonen 2003, 35.) Opiskelijavastaavat toivovat koulutusta samoista teemoista sekä lisäksi siitä, kuinka muuta henkilökuntaa motivoidaan ja koulutetaan opiskelijaohjaukseen liittyen. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kouluttamalla opiskelijavastaavia saadaan koulutusta myös opiskelijaohjaajille ja näin ollen koulutus vaikuttaa osaston opiskelijaohjauksen laatuun monella tasolla.

8.2 Luotettavuus ja eettisyys

Ehdotus opiskelijavastaava-aiheisesta opinnäytetyöstä lähti lehtorilta, joka on työnsä kautta säännöllisesti yhteydessä keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavien kanssa. Aiheen jäsennettyä se esiteltiin leikkaus- ja anestesiaosaston osastonhoitajille, jotka ilmaisivat kiinnostuksena aihetta kohtaan. Tutkimussuunnitelman tekoon kului noin kuukausi ja sitä tehdessä hyödynnettiin saatavilla olevaa ohjausta. Tutkimussuunnitelma oli liitteenä opinnäytetyön lupa-anomuksessa (Liite 5.). Lupa tutkimuksen toteuttamiseen saatiin anestesia- ja leikkaushoidon vastuualueen ylihoitajalta Kaija Paakki-Tiaiselta.

Tutkimuksen kohderyhmä on leikkaus- ja anestesiaosaston opiskelijavastaavat. Opiskelijavastaavina toimivat kokivat tutkimuksen toteutuksen itselleen tärkeäksi, joten he olivat motivoituneita vastaamaan kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen oli kaikille vapaaehtoista. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa mahdollisesti se, että kumpikin tutkijoista on ollut harjoittelussa leikkaus- ja anestesia-osastolla ja että osa opiskelijavastaavista on tätä kautta tuttuja.

Aluksi aihetta lähestyttiin puhtaammin opiskelijavastaavien näkökulmasta, jolloin aiheeseen ei tutkijoiden osalta liittynyt kytköksiä tai tunteita herättäviä asioita ja jolloin aiheen ja lähdemateriaalien tarkastelu onnistui objektiivisesti. Tutkimuksen edetessä ja näkökulman laajentuessa suhtautuminen aiheeseen on edelleen pyritty pitämään mahdollisimman neutraalina. Omat kokemukset ja näkemykset ohjattuun harjoitteluun liittyen ovat kuitenkin olleet läsnä, mikä on pyritty tiedostamaan.

Opinnäytetyön teoriaosuuden työstäminen aloitettiin tutustumalla lähteisiin ja valitsemalla niistä soveltuvimmat. Lähteiden valinnassa arvioitiin niiden luotettavuutta sekä käytettävyyttä opinnäytetyön teossa. Lähteitä etsittiin pääosin Jyväskylän ammattikorkeakoulun JaNet kirjastotietokannasta ja Nelli tiedonhakuportaalista sekä ulkomaalaisista internet-tietokannoista, kuten Elsevier:stä ja PubMed:stä.

Opiskelijavastaavista suoraan löytyi vähän tutkittua tietoa. Tiedonsaantia vaikeutti myös se, että opiskelijavastaavista käytetään eri nimiä eri alueilla. Opiskelijavastaavat ovat ohjauksen asiantuntijoita ja opinnäytetyön teoriapohjaksi koottiin tietoa opiskelijaohjauksesta ja ohjatusta harjoittelusta. Näin saatiin teorialtetta tukemaan tutkimusta opiskelijavastaavien työstä. Yhtenä keskeisimpänä lähteenä voidaan pitää sosiaali- ja terveysministeriön suositusta terveydenhuollon koulutuksen työssäoppimisesta ja ohjatusta harjoittelusta (2003). Suositus ottaa kantaa muun muassa harjoittelun toteutukseen, kriteereihin sekä ohjaajien valmiuksiin.

Lähteitä on pyritty käyttämään asianmukaisesti, välttämällä plagiointia ja ilmoittamalla lähteet ja lähdeviitteet Jyväskylän ammattikorkeakoulun raportointiohjeiden mukaisesti. Tiedon luotettavuutta heikentää osittain se, että työssä on käytetty lähteitä, jotka ovat kirjoitettu toisten lähteiden pohjalta. Kaikkea tietoa ei ole hankittu suoraan alkuperäisen tutkimuksen julkaisusta. Alkuperäistä lähdettä ei aina löytynyt tai sitten sen hankkiminen olisi pitkittänyt aikataulua kohtuuttomasti.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kysymykset laadittiin teoreettisen viitekehyksen pohjalta ja niin, että niistä saaduilla vastauksilla pyrittiin saamaan monipuolisesti vastauksia tutkimuskysymyksiin. Kysymyksien asettelu pyrittiin muokkaamaan sellaiseksi, että vastaajien anonymiteetti säilyisi. Kyselylomake testattiin kolmella vapaaehtoisella opiskelijakollegalla, joilta saadun palautteen perusteella lomakkeeseen tehtiin pieniä muutoksia. Kyselylomakkeet saatekirjeellä ja postimerkillisillä vastauskuorilla toimitettiin leikkaus- ja anestesiaosastoille henkilökohtaisesti. Kyselylomakkeet palautuivat tutkijoille postin välityksellä nimettöminä.

Kaikki kyselylomakkeet (n=6) palautuivat tutkijoille asianmukaisesti täytettyinä. Kyselylomakkeet numeroitiin ja vastaukset kirjoitettiin puhtaaksi sanatarkasti. Analysointi aloitettiin korostamalla vastauksista keskeisiä asioita. Tämän jälkeen aineisto ryhmiteltiin kolmeen tutkimusongelman mukaiseen pääluokkaan ja näiden alaluokkiin (Liite 6.). Aineiston ryhmittelyllä pyrittiin löytämään opiskelijavastaavien tehtäviä ja toimintatapoja. Lisäksi etsittiin saatuun tukeen ja koulutukseen ja koettuun tuki- ja koulutustarpeeseen liittyviä samanlaisuuksia ja eroja, joista tehtiin johtopäätöksiä opiskelijavastaavien tuki- ja koulutustarpeesta. Vastausten perusteella opiskelijavastaavien työnkuva esitettiin lyhyesti ja yleistävästi, samoin kuin heidän kokemansa tuki- ja koulutustarve. Edellinen pyrittiin tekemään niin, että kaikki vastauksissa esiintyneet seikat sisältyvät tutkimustuloksista muodostettuihin tutkimusongelmien vastauksiin.

Tutkimustulosten luotettavuutta heikentävänä asiana voidaan nähdä tutkijoiden tottumattomuus tutkimuksen teossa. Toisaalta taas se, että tutkijoita oli kaksi lisää luotettavuutta erityisesti analysointivaiheessa. Aineistoon liittyvinä ongelmina taas voidaan nähdä tulkinnalliset tekijät muun muassa eri asioiden tärkeyteen liittyen. Tutkimustulokset on kuitenkin pyritty esittämään mahdollisimman neutraalisti, millä on myös suojeltu työyksikön yksityisyyttä. Luotettavuutta on lisätty käyttämällä opiskelijavastaavien vastauksista poimittuja suoria lainauksia. Tutkimusjoukko ei määrällisesti ollut suuri, mutta toisaalta aineistossa oli havaittavissa piirteitä kylläntymisestä samansuuntaisten vastausten kautta ja olihan tutkimusjoukko kyseisen osaston kohdalla kattavin mahdollinen.

8.3 Opiskelijavastaavien tehtävän kehittäminen ja jatkotutkimusehdotukset

Opiskelijavastaavat kokivat tehtävänsä kehittämisen omaksi tehtäväkseen, mutta niin, että kehittämiseen annetaan johdon puolelta resursseja. Kehittäminen nähtiin tärkeäksi toteuttaa yhteistyössä koko työyhteisön ja oppilaitoksen kanssa. Kehittämiseen liittyvistä vastauksista nousi esiin myös koulutus, joka koettiin resursseja lisäävänä ja ideoita tuovana asiana. Lisäksi näkökulmana nousi esiin se, kuinka opiskelijaohjaus ja opiskelijavastaavan työ voidaan nähdä uusien työntekijöiden rekrytoinnin ensimmäisenä askeleena. Rekrytoinnilla tarkoitetaan tässä

yhteydessä sitä, millaisen mielikuvan opiskelijat muodostavat työyhteisöstä harjoittelun perusteella ja miten he asennoituvat työyhteisöön mahdollisesti tulevana työpaikkana.

Jatkotutkimuksissa voisi selvittää osaston muun henkilökunnan näkemystä opiskelijavastaavista: millaisena he näkevät opiskelijavastaavan työn, sen tarpeellisuuden ja kehittämishaasteet?

Lisäksi olisi mielenkiintoista ja tarpeellista koota yhteen opiskelijavastaavan tehtäviä muilla osastoilla ja mahdollisesti verrata niitä keskenään sekä muiden sairaaloiden käytäntöihin. Myös selvitys koko sairaalan opiskelijavastaavien mahdollisuudesta ja tarpeesta verkostoitumiseen nousi ajatuksena esiin työtä tehdessä.

Rekrytointiin liittyen jatkotutkimuksessa voisi selvittää vastavalmistuneiden osastolla työskentelevien sairaanhoitajien työpaikan valintaan ja työhön liittyviin mielikuviin vaikuttaneita seikkoja. Miten harjoittelut ovat vaikuttaneet työpaikan valintaan ja mielikuvaan työyhteisöstä? Mitkä muut seikat ovat olleet vaikuttamassa?

LÄHTEET

Ahtiainen, V., Mäenpää, T., Mäkelä, J., Niiranen, P. & Puura, R. 2005. Opiskeli-
jaohjauksen laatukriteerit. PowerPoint-esitys. Keski-Suomen keskussairaala,
operatiivinen toimialue.

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun eteneminen vaihtoehtoisissa ammatillisissa
opinnoissa perioperatiivisessa hoitotyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa ja
Keski-Suomen keskussairaalassa leikkaus- ja anestesiaosastoilla. 2007. Kuvio.

E-Opinto-opas 2006-2007. 2005. Opintojaksojen jaksotustiedot ja kuvaukset. Viitattu 26.3.2007.

http://soopas.jypoly.fi/pls/ooo/jaksotukset_asiosta.main?lukukausi=6S7K Hoito-
työn koulutusohjelma, Perioperatiivinen hoitotyö.

Heinonen, N. 2003. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoit-
telu – Suositus sosiaali- ja terveysalan yksiköille. Helsinki: Sosiaali- ja terveysmi-
nisteriö.

Hinkkanen, L. 2002. Hoitotyön opettajan ja käytännön ohjaajan yhteistyö käytän-
nön opiskelun ohjauksessa. Pro-gradu tutkielma. Tampereen yliopisto, hoitotie-
teen laitos.

Hoitotyön opintojen käsikirja LeTen operatiivisille osastoille. 2006. Viitattu
12.3.2007. <http://www.ppshep.fi/>. Oulun yliopistollinen sairaala, anestesia, leikkaus
ja tehohoito, koulutus ja opetus.

Hottinen, V. 2004. Työhyvinvoinnin johtaminen ja työyhteisön valmentaminen.
Tutkimus ja kehityshanke. Viitattu 14.5.2007. Työsuojelurahasto.
<http://www.tsr.fi/tutkimus/tutkittu/hanke.html?id=102108>.

Kalasniemi, M. & Tuupanen-Laakkonen, E. 2005. Tutoroinnin ja opiskelijaohjauksen kehittäminen. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Kaski, I. 2000. Olkaamme myös opetustyössä ihmisiä ihmiselle. Toim. Tahvanainen, H. & Nirkko, J. Hämeenlinna: Karisto, 84-84.

Kekkonen, M., Lähdesmäki, T. & Ryytänen, J. 2002. Astu saliin – Tietoa anestesia- ja leikkaushoitajan ammatista. Viitattu 8.3.2007.

<http://ksamk.pspt.fi/~ks2630/>, Astu saliin.

Kolmen tolpan tolkku. n.d. Viitattu 10.5.2007. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. <http://www.koske.jyu.fi/>, Asiantuntijapankki, Kolmen tolpan tolkku.

Koulutukselliset ja ammatilliset osaamistavoitteet. 2007. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Opinto-opas 2006 – 2007. Viitattu 26.3.2007.

<http://www.jamk.fi/oopas06/koyleiskuvaukset.htm>, hoitotyön koulutusohjelma, koulutukselliset ja ammatilliset osaamistavoitteet

L 1.12.1989/1062. Erikoissairaanhoidolaki. Viitattu 28.3.2007. Valtion säädöstopankki Finlex. <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Laadullinen tutkimus. 2007. Wikipedia. Viitattu 14.3.2007.

http://fi.wikipedia.org/wiki/Laadullinen_tutkimus.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuuti, L. 2003. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Toim. Janhonen, S. & Nikkonen, M. Juva: WS Bookwell Oy, 21-43.

Manninen, E. & Pulkkinen, M. 2003. Käsikirja harjoittelun ohjauksen sisällöstä. Sairaanhoitaja 76, 12, 17-19.

Meretoja, R., Häggman-Laitila, A., Lankinen, I., Sillanpää, K., Rekola, L. & Eriksson, E. 2006. Lähiohjaaja sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. Tutkiva hoitotyö 4, 2, 10-16.

Miettinen, A. 2006. Työhönsä erittäin tyytyväiset. Teoksessa Kaikilla mausteilla – Artikkeleita työolotutkimuksesta. Toim. Lehto, A-M, Sutela, H. & Miettinen, A. Helsinki: Yliopistopaino, 273-291.

Määttänen, R. 1989. Sairaanhoitajakoulutusta sata vuotta. Teoksessa Helsingin sairaanhoito-opiston vaiheita sata vuotta. Toim. Havanto, A. M., Iivonen, M-L., Lahtiharju, R., Määttänen, R., Sibenberg, I. & Willman, H. Mänttä: Mäntän kirjapaino, 38-92.

Neuvoston direktiivi 77/453/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1977, yleissairanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta. 1977. Eur-Lex. Viitattu 5.3.2007. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31977L0453:FI:NOT>.

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Licensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden laitos, ammattikasvatus.

Opintojen rakennekaavio ja opintopisteet. 2006. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Opinto-opas 2006 – 2007. Viitattu 26.3.2007. <http://www.jamk.fi/oopas06/koyleiskuvaukset.htm>, hoitotyön koulutusohjelma, opintojen rakennekaavio ja opintopisteet.

Palovaara, M. 2007. Perioperatiivisen hoitotyön teoriaopintoihin osallistuneet opiskelijat. Sähköpostiviesti 4.4.2007. Vastaanottaja P. López-Lehto.

Papp, I., Markkanen, M. & von Bonsdorff, M. 2001. Opiskelija, opettaja, ohjaaja – Toimiiko kolmio. Sairaanhoitaja 74, 8, 26-29.

Sopimus sairaanhoitopiirin yksiköiden koulutuskäytöstä. 2002. Sopimus. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä & Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysala.

Sosiaali- ja terveysala – Suuntana tulevaisuus. 2006. Esite. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala.

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto. n.d. Työvoimatoimisto. Viitattu 27.3.2007. <http://www.mol.fi>. koulutus, sosiaali- ja terveysala.

Sosiaali- ja terveysalan opiskelija harjoittelijaksi. n.d. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala. Viitattu 6.4.2007.

http://www.jamk.fi/tyoelamayhteisty/documents/JAMK_harj_sote.pdf

Tengvall, E., Laukkanen, M., Levula, M., Linnala, A., Mikkonen, R., Pakarinen, A. & Tikkanen, K. 2006. Perioperatiivisen hoitotyön opiskelijoiden kokemuksia: viiden viikon harjoittelu on rankkaa mutta antoisaa. *Pinsetti* 3, 30-31.

Virsiheimo, T. 2001. Laatusuhteita opiskelijaohjaukseen – käsikirja ohjaajille ja opiskelijoille. *Sairaanhoitaja* 74,9, 46-47.

Vuorinen, R., Meretoja, R. & Eriksson, E. 2005. Hoitotyön ohjatun harjoittelun sisältö, edellytykset ja vaikutukset – systemoitu kirjallisuuskatsaus. *Hoitotiede* 17, 5, 270-281.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Hei opiskelijavastaavat,

opiskelemme Jyväskylän ammattikorkeakoulussa sairaanhoitajiksi ja teemme opinnäytetyötämme leikkaus- ja anestesiaosastojen opiskelijavastaavista. Opinnäytetyön tarkoituksena on koota opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvaan sekä kartoittaa opiskelijavastaavien tehtävään liittyviä tuki- ja koulutustarpeita.

Aineistoa opinnäytetyöhömmme keräämme oheisen kyselyn avulla. Jokainen opiskelijavastaava saa henkilökohtaisen kyselylomakkeen ja kysymyksiin vastataan oman kokemuksen perusteella. Kysymyksille varatun vastaustilan ollessa riittämätön, vastausta voi jatkaa paperin kääntöpuolelle.

Kyselylomake lähetetään allekirjoittaneille postitse oheisessa vastauskuoressa 27.4. mennessä.

Kiitos!

Yhteistyöterveisin:

Tuuli Hongisto
C2926@jamk.fi

Pedro López-Lehto
C3144@jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveys-
ala
Opinnäytetyö
Tuuli Hongisto
Pedro López-Lehto

Kysely opiskelijavastaavien toimenkuvasta leikkaus- ja anestesiaosastoilla

1. Kuinka pitkään olet toiminut

- a. sairaanhoitajana? vuotta
- b. leikkaus- ja anestesiaosastolla? vuotta
- c. opiskelijavastaavana? vuotta

2. Miten päädyit opiskelijavastaavan tehtävään?

3. Mitä kuuluu tehtäviisi opiskelijavastaavana?

4. Miten kuvailisit opiskelijavastaavan tehtävää verrattuna muihin työtehtäviisi?

5. Miten opiskelijavastaavan tehtäväsi eroaa opiskelijaohjaajan tehtävästä?

6. Kuinka paljon käytät aikaa opiskelijavastaavan tehtäviisi

a. viikossa? tuntia

b. kuukaudessa? tuntia

c. vuodessa? tuntia

7. Onko työajastasi varattu aikaa opiskelijavastaavan tehtäviisi?

Onko sitä riittävästi?

8. Mikä opiskelijavastaavan tehtävissäsi on

a. haasteellisinta?

b. aikaavievintä?

c. ikävintä?

d. innostavinta?

9. Millaista koulutusta/perehdytystä olet saanut opiskelijavastaavan tehtävään?

10. Millaista koulutusta toivoisit saavasi opiskelijavastaavan tehtävääsi?

Keiltä ja mistä aiheista?

11. Millaista tukea olet saanut opiskelijavastaavan tehtävääsi?

Onko tukea riittävästi?

12. Millaista tukea toivoisit saavasi opiskelijavastaavan tehtävääsi?

Keiltä/ mistä?

13. Miten opiskelijavastaavan tehtävää voisi kehittää?

Kenen tehtävä kehittäminen on?

14. Vapaa sana

Kiitos vastauksistasi!

Liite 2. Sopimus sairaanhoitopiirin yksiköiden koulutuskäytöstä

SOPIMUS

SAIRAANHOITOPIIIRIN YKSIKÖIDEN KOULUTUSKÄYTÖSTÄ

Sopijaosapuolet

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (jäljempänä sairaanhoitopiiri) ja

Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala (jäljempänä oppilaitos) ovat sopineet sairaanhoitopiirin toimintayksiköiden koulutuskäytöstä seuraavasti.

Sopimus koskee Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoiden ohjattua harjoittelua ja siihen liittyvää yhteistyötä. Harjoittelulla tarkoitetaan ammattikorkeakoululain-säädännön (225/95 ja 256/95) ja ammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaista opiskelua.

1

Yhteiset periaatteet:

- 1.1 Sopijaosapuolet laativat vuosittain toukokuussa ohjattua harjoittelua koskevan suunnitelman opiskelijamääristä, harjoittelujaksojen ajoituksista sekä muista tarpeellisista harjoittelun toteuttamiseen ja järjestämiseen liittyvistä asioista. Suunnitelmaa tarkennetaan 1/2-vuosittain seuraavan lukukauden aikana tapahtuvan ohjatun harjoittelun osalta.
- 1.2 Harjoittelu voi toteutua myös sairaanhoitopiirin toimintayksikön kehittämistyönä, jolloin yksityiskodista sopivat toimintayksikön ja ammattikorkeakoulun edustajat erikseen.
- 1.3 Sopijapuolia, heidän edustajiaan sekä opiskelijoita sitoo vaitiolovelvollisuus.
- 1.4 Yhteisesti laadituista ohjatun harjoittelun laatukriteereistä sovitaan osapuolten kesken erikseen.

2

Sairaanhoitopiiri:

- 2.1 Järjestää opiskelijoille ja heidän opintojaan ohjaavalle oppilaitoksen henkilökunnalle koulutussopimuksen edellyttämät toiminta- ja opiskelumahdollisuudet sairaanhoitopiirin toimitiloja ja varusteita siten käyttäen, ettei se olennaisesti rajoita tai vaikeuta sairaanhoitopiirin muiden tehtävien suoritusta.

- 2.2 Perehdyttää opiskelijan toimintayksikön toimintatapoihin ja tiloihin.
- 2.3 Nimeää jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen vähintään opistotasaisen koulutuksen omaavan ohjaajan. Ohjaaja vastaa opetussuunnitelman ja opiskelijan tavoitteiden mukaisesta harjoittelun ohjauksesta.
- 2.4 Varaa opiskelijoille ja oppilaitoksen ohjaavalle henkilökunnalle mahdollisuuden käyttää henkilökuntaruokalan palveluksia voimassa olevan hinnaston mukaista korvausta vastaan.
- 2.5 Järjestää mahdollisuuden opiskelijoille suojavaatteiden käyttöön ja huoltoon.

3 Oppilaitos:

- 3.1 Perehdyttää toimintayksikön henkilökunnan koulutusohjelmaan, opetussuunnitelmaan ja ohjatun harjoittelun tavoitteisiin.
- 3.2 Nimeää ohjatusta harjoittelusta vastaavan opettajan jokaiselle harjoittelujaksolle.
- 3.3 Opettaja vastaa osaltaan oppimisprosessin etenemisestä.
- 3.4 Oppilaitoksella on lakisääteinen tapaturmavakuutus, joka kattaa opetusohjelmaan kuuluvassa laboratorio-, kenttä- tai muussa harjoittelutyössä opiskelumuodolle ominaisissa olosuhteissa opiskelijalle sattuvat vahingot
- 3.5 Oppilaitos suorittaa sairaanhoitopiirille koulutuskorvausta sopimuksen mukaisesta koulutuskäytöstä hinnoitteluliitteen mukaisesti.

4. Opiskelija:

- 4.1 Sitoutuu noudattamaan sairaanhoitopiirin toimintayksikössä noudatettavia sääntöjä ja määräyksiä
- 4.2 Opiskelija laatii ohjatun harjoittelun jaksolle tavoitteet, jotka tarkennetaan ohjaajan ja opettajan kanssa.

5. Sopimus tulee voimaan 1.8.2002 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimusta voidaan muuttaa mikäli molemmat sopijaosapuolet hyväksyvät muutoksen.

Sopimus voidaan irtisanoa päättyväksi kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

Sopimus on laadittu kahtena samansisältöisenä kappaleena, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Jyväskylässä

Jyväskylä 5.8.2002
(Paikka ja aika)

KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTAYHTYMÄ

Hallintoylihoitaja

Pirkko Valkonen
Pirkko Valkonen

Oppilaitos

Jyväskylä 17.7.02
(Paikka ja aika)

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU

Inkeri Papp

Koulutusala johtaja Inkeri Papp

Yhteystiedot:

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Keskussairaalantie 19
40620 JYVÄSKYLÄ
Puh. (014) 691 811

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala
Keskussairaalantie 21 E
40620 JYVÄSKYLÄ

HINNOITTELULIITE Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin väliseen koulutussopimukseen

Opetusministeriö määrittää vuosittain työnantajalle maksettavan koulutuskorvauksen suuruuden. Vuonna 2002 se on enintään 170 € kuukaudessa opiskelijaa kohti (OPM:n kirje 4.1.2002, Dnro 1/400/2002).

Tämän mukaisesti ammattikorkeakoulu suorittaa toimintayksikölle koulutuskorvausta

- 7.60 €/päivä, jos opiskelijalla ei ole käytössään laitoksen suojavaatetta
- 8.10 €/päivä, jos opiskelijalla on käytössään laitoksen suojavaate

Toimintayksikkö laskuttaa ammattikorkeakoulua opiskelijoiden läsnäolopäivistä ja työvuorolista liitetään laskuun. Laskuun liitetään ennakkoperintärekisteriote. Laskuun liitetään maininta arvonlisäverovelvollisuudesta.

Maksuaikaa on varattava 30 pv.

Laskutusosoite: Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Taloustoimisto
Keskussairaalantie 21 E
40620 Jyväskylä

Jyväskylä 12/10 2002 Jyväskylä 4/10 2002

KESKI-SUOMEN
SAIRAANHOITOPIIRI

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala

Jarmo Kallio

Inkeri Papp
koulutusalaohjohtaja

Jyväskylän
ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Jyväskylä Polytechnic
School of Health and
Social Care

Osoite/Address
Keskussairaalantie 21 E
PL 207
FIN-40101 Jyväskylä
FINLAND

Puhelin/Tel.
(014) 444 6902
+358 14 444 6902

Faksi/Fax
(014) 444 6900
+358 14 444 6900

E-mail
sote@jypoly.fi
Internet
www.jypoly.fi

ALV rek.
Ly-tunnus 1006550-2
Kmro 614.952

Liite 1

HINNOITTELULIITE Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan väliseen koulutussopimukseen.

Oppilaitos suorittaa sairaanhoitopiirille korvausta oheisessa sopimuksessa yksilöidystä suunnitellusta/ toteutuneesta koulutuskäytöstä seuraavasti:

- 7.50 € / päivä, jos opiskelijalla ei ole käytössään sairaanhoitopiirin suojavaatetta
- 8.00 € / päivä, jos opiskelijalla on käytössään sairaanhoitopiirin suojavaate

Sairaanhoitopiiri laskuttaa ohjausjakson päätyttyä ammattikorkeakoulua opiskelijoiden ohjauspäivien mukaan ja työvuorolista liitetään laskuun. Laskuun liitetään ennakoperintärekisteriote, jolloin maksettavasta korvauksesta ei toimiteta ennakonpidätystä.

Maksuaika 30 päivää.

Viivästymiskorkoa peritään kulloinkin voimassa olevan korkolain mukaisesti.

Tieto seuraavana vuonna perittävien korvausten muutoksista toimitetaan oppilaitokselle syyskuun 15. päivään mennessä.

Sairaanhoitopiiri ei suorita opiskelijoille, oppilaitoksen henkilökunnalle tai oppilaitokselle koulutuskäyttöön kuuluvasta työstä palkkaa, palkkiota tai muuta korvausta.

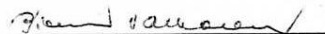
Laskutusosoite:

Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Taloustoimisto
Keskussairaalantie 21 E
40620 JYVÄSKYLÄ

Jyväskylä

5/8 2002

KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI

Pirkko Valkonen
hallintoylihoitaja

 13/7 2002

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveysala

Inkeri Papp
koulutusalaohjaaja

Liite 3. Opiskelijaohjauksen laatukriteerit

OPISKELIJA OHJAUKSEN LAATUKRITEERIT

K-SKS
Operatiivinen toimialue
18.5.2005
Virpi Ahtiainen
Tarja Mäenpää
Jaana Mäkelä
Pekka Niiranen
Riitta Puura

1. Operatiivisen toimialueen hoitotyön toimintafilosofia perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen. Potilas ymmärretään kokonaisuutena - enemmän kuin osiensa summana. Opiskelijaohjauksessa humanistinen ihmiskäsitys tarkoittaa sitä, että opiskelijaa pidetään itseohjautuvana ja vastuullisena omasta oppimisestaan. (Rauste von Wright & von Wright 1994, Parse 1995, Munnukka 1997, Koro 1993.)
2. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa hänen yksilöllisessä oppimisprosessissaan käytännön harjoittelun aikana. Opiskelijan tulee päästä osallistumaan näyttöön perustuvaan hoitotyöhön, jossa toiminnan ja päätöksenteon tukena käytetään tieteellisiä tutkimustuloksia, kokemukseen perustuvia käytänteitä sekä vaikuttavia hoitomenetelmiä. (Lehtinen & Jokinen 1996, Munnukka 1997, Mäkisalo 1998, Zeitz & McCutcheon 2003, Leino-Kilpi & Lauri 2003, STM 2003.)

3. Harjoittelujakson aikana opiskelija tutustuu moniammatilliseen yhteistyöhön ja oppii näin ymmärtämään tiimityöskentelyn sekä kollegiaalisuuden merkityksen potilaan laadukkaassa hoidossa. (Munnukka 1997, Opetushallitus 2001.)
4. Ohjaaja tukee opiskelijan persoonallista ja ammatillista kasvua sekä tukee ja auttaa opiskelijaa reflektiivisessä ajattelussa teorian tiedon soveltamisessa käytäntöön. (Munnukka 1997, STM 2003.)

KRITEERIT:

1. Jokaisella opiskelijalla on oma ohjaaja ja varaohjaaja
 - * Oh, opiskelijavastaava vastuuhenkilöinä
 - * Opiskelijaohjaukseen on riittävät resurssit (aika, henkilökuntamäärä)
2. Käytännön harjoittelun ohjaus on suunnitelmallista ja perustuu opiskelijan omiin ja harjoittelujakson yleisiin tavoitteisiin
 - * Työyksiköissä on opiskelijoiden perehdytysohjelma
 - * Opiskelijoiden työvuorot suunnitellaan yhdessä oman ohjaajan kanssa
 - * Ohjaaja tutustuu opiskelijan laatimiin oppimistavoitteisiin harjoittelujakson alussa ja pyrkii ohjauksessaan huomioimaan näiden tavoitteiden saavuttamisen
 - * Opiskelijat osallistuvat oppimisensa kannalta olennaisiin hoitotapahtumiin ja yksikön palavereihin

3. Opiskeliijaohjaus perustuu korkealaatuiseen ammattitaitoon ja yhteistyöhön

- * Hoitohenkilökunta koulutautuu opiskeliijaohjaukseen
- * Yhteistyö oppilaitosten kanssa on jatkuvaa
- * Työyksiköissä on opiskelijamyönteinen ilmapiiri
- * Opiskeliija-ohjaaja -suhteessa toteutuu dialogisuus ts. ohjaussuhde on tasavertainen ja luottamuksellinen
- * Operatiivisella toimialueella on yhteinen opiskelijapalautelomake, joka mittaa yhdessä sovittuja ohjauskriteereitä
- * Opiskelijapalautteet käsitellään työyksikön palavereissa ja niiden avulla kehitetään opiskeliijaohjausta edelleen

4. Opiskeliija-arviointi on systemaattista ja jatkuvaa

- * Opiskeliija saa palautetta ohjaajaltaan koko harjoittelujakson ajan
- * Opiskeliija-arvioinnin ohjeet / kriteerit ovat kaikkien opiskelijoiden ja ohjaajien tiedossa
 - uudet arviointikriteerit käydään henkilökunnan kanssa läpi työyksikön palavereissa
- * Opiskeliija arvioidaan oikeudenmukaisesti arviointikriteereihin perustuen

Liite 5. Opinnäytetyön yhteistyösopimus/ lupa-anomus

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
 Sosiaali- ja terveysala
 Opinnäytetyöryhmä
 Lukuvuosi 2006-2007

1/2

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS / LUPA-ANOMUS

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita. Pyydämme lupaa toteuttaa opinnäytetyötämme yhteisössänne ja käyttää työssämme Keski-Suomen keskussairaalan nimeä.

Opinnäytetyön aihe/nimi

Opiskelijavastaavana leikkaus- ja anestesiaosastolla
 – opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan sekä tuki- ja koulutustarpeistaan

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Kuvata opiskelijavastaavien kokemuksia työnkuvastaan ja tuki- ja koulutustarpeistaan. Tutkimuksen tavoitteena on, että työn avulla opiskelijavastaavat voivat yhtenäistää ja selkeyttää työnkuvaansa.

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta

Huhtikuu 2007

Opinnäytetyön tekijät sitoutuvat

Tuomaan yhteistyötaholle tiedoksi työn tulokset.

Opinnäytetyön suunnitelma on hyväksytty

20.3.2007

Ohjaava opettaja

Marjo Palovaara
 Jaana Perttunen

Opinnäytetyön yhteistyötaho

Keski-Suomen keskussairaalan leikkaus- ja anestesiaosasto

☒ Hyväksyn opinnäytetyön tekemisen yhteisössämme ja sitoudumme
 (esim. ohjaamaan opinnäytetyön tekijää, avustamaan materiaalikuluissa)

Opinnäytetyön tekijät veloitetaan (esim. raporttoimaan yhteistyötaholle)

☐ En hyväksy opinnäytetyön tekemistä yhteisössämme, miksi

Tarvitaanko muita lupa-anomuksia ☒ ei ☐ kyllä, mitä

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
 Sosiaali- ja terveysala
 Opinnäytetyöryhmä
 Lukuvuosi 2006-2007

2/2

Paikka ja aika 4/4 . 2007

 Yhteistyötaho

 Ohjaava opettaja
 Marjo Palovaara

Paikka ja aika 20/3.2007 Jyväskylä

 Opinnäytetyön tekijä
 Tuuli Hongisto
 Yhteystiedot
 tuuli.hongisto.sho@jamk.fi
 050 375 4976

 Opinnäytetyön tekijä
 Pedro López-Lehto
 Yhteystiedot
 pedro.lopez-lehto.sho@jamk.fi
 040 735 2951

Liite 6. Analyysi

Tehävät	Opiskelijoihin liittyvät
	Vastaanotto ja perehdyttäminen Ohjaaminen ja tukeminen Ongelmatilanteiden selvittely Opiskelijaohjeiden laatiminen ja päivittäminen Opitunnit
Työskikköön liittyvät	Opiskelijailiistojen suunnittelu: sijoitukset eri yksiköihin, ajankohdat Ohjaajien valinta Ohjaajaohjeiden laatiminen ja päivitys Tiedottaminen Ohjaajien tukeminen Opiskelijaohjauksen kehittäminen
Oppilaitokseen liittyvät	Yhteistyö Yhteydenpito
Muut	Kirjallisen materiaalin työstäminen ja päivittäminen Luennointi informaatiotilaisuuksissa Yhteyshenkilönä toimiminen

Leikkaus- ja anestesiaosaston
opiskelijavastaavat

Tuki	Saatu tuki
	Opiskelijavastaavakollegoilta Lähijohdolta Oppilaitokselta
Toivottu tuki	Opiskelijavastaavakollegoilta Työyhteisöltä Johdolta Oppilaitokselta

Koulutus	Saatu koulutus
	Perehtynyt itsenäisesti Opiskelijavastaavakollegoilta Oppilaitokselta
Toivottu koulutus	Kollegoilta Oppilaitokselta Muulta taholta